

Här Fernand Etgen
President vun der Deputéiertechamber
19, um Krautmaart
L-1728 Lëtzebuerg

Lëtzebuerg, de 24. Mäerz 2021

Här President,

esou wéi d'Chamberreglement et virgesäit, bieden ech lech, dës parlamentaresch Fro un den Här Educatiounsminister weiderzeleeden.

An Zesummenaarbecht mam *Radio 100,7* huet de SCRIPT de 16. Mäerz e Webinaire zum Sujet „Lëtzebuergesch an der Schoul“ organiséiert. D'Presidentin vun der Programmkommissioun vum Lëtzebuergesch am Enseignement Secondaire huet do matgedeeelt, d'nächst Joer géing e Pilotprojet an engem Lycée ulafen, bei deem d'Schüler vun enger A-Section, nieft dem Italieneschen a Spueneschen, och kënnen Lëtzebuergesch als Sprooch wielen.

Weider nach soll op 4e Classique a 4e Generale eng Stonn Lëtzebuergeschcours d'Woch agefouert ginn. Op RTL heescht et de 17. Mäerz, d'Presidentin vun der Programmkommissioun vum Lëtzebuergesch am Enseignement Secondaire hätt gesot, d'Nofro no pedagogeschem Material wier immens grouss, mee et géif es net genuch ginn.

An deem Kontext wéilt ech dem Här Educatiounsminister gär folgend Froe stellen:

1. Wéi ass de Stand haut beim didaktesche Material fir de Lëtzebuergeschunterrecht jee weils an der Grondschoul an am Enseignement Secondaire? Kann den Här Minister eng Oplëschtung dovun maachen, wat dem Schoulunterrecht hei u Material zur Verfügung steet a wéini dat Material jee weils ausgeschafft gouf?
2. Wat feelt hei un didakteschem Material? Wat dovun ass aktuell amgaangen ausgeschafft ze ginn an zënter wéini?
3. Wéi vill Leit sinn de Moment domat beoptraagt, didaktescht Material fir Lëtzebuergeschcoursen an de Schoulen auszeschaffen?

Mat déiwem Respekt,

Fred Keup
Deputéierten

Ad 1)

An der Grondschoul

Am Kader vun der Strategie vun der multilingualer Fréikandfërderung goufen an de leschte Joren ënnerschiddlech Materialien entwéckelt, déi zum engen a verschiddenen Zyklen agesat kënnen ginn an déi zum aneren esouwuel dem Besoin vum Print wéi och deem vum Digitalen nokommen.

Fir den éischte Cycle vun der Grondschoul ass 2018 e Konzept fir sproochlech Bildung publizéiert ginn, dat de Spezifizitéite vum éischte Cycle Rechnung dréit. D'Entwécklung vu mëndleche Kompetenzen am Lëtzebuergeschen, der Haaptsprouch am éischte Cycle, spillt hei eng wichteg Roll. D'Konzept ëmfaasst dräi Deeler (dräi Bänn)

- Deel 1 – Sprooch a Sproochen zu Lëtzebuerg: Hei gëtt de sproochleche Bildungsopdrag vum éischte Cycle an e gréissere gesellschaftleche Kontext gesat.
- Deel 2 – D'Kand a seng Sproochen: Hei steet déi sproochlech Entwécklung vu jonke Kanner am Mëttelpunkt.
- Deel 3 – Sprooch a Sproochen am éischte Cycle : Hei ginn d'Eckwäerter vum Sproochkonzept beschriwwen.

Tëschent 2017 an 2019 ass d'Konzept an e sëllege Formatiounen virgestallt ginn; d'Reckmeldunge vun den Enseignantë sinn an d'Konzept mat agefloss.

Aktuell gëtt eng Sammlung vun Aktivitéiten zesummegeballt, déi zum Deel an de Formatiounen zesummegeballt gi sinn an déi ënnert anerem weisen, wéi d'Lëtzebuergesch am éischte Cycle ka geléiert ginn.

Am Oktober 2020 huet de Service de Coordination de la Recherche et de l'Innovation pédagogiques et technologiques (SCRIPT) d'Léiermaterialie *Phonologesch Bewosstheet mam SILA* virgestallt, déi et erlaben, d'Léiere vum Lëtzebuergeschen an den Iwwergang zum Léiere vum Däitschen am éischten Zyklus vun der Grondschoul virzubereeden an ze ënnerstëtzen.

Am Laf vum Joer 2017 gouf e méisproocheg Konzept vum SCRIPT erschafft, wéi de Kanner, virun allem an den Zyklen 1 an 2 awer och doriwwer eraus, e Basiswuertschatz ka vermëttelt ginn. Et gouf eng Billerkäsch mat 555 wichtige, kandgerechte Wieder erschafft, déi op siwe Sproochen de Vocabulaire erkläert, woubäi Lëtzebuergesch eng wichteg Roll anhëlt (*Wéi? Wou? Wat? 555 méisproocheg Billerkaarte fir d'Sproochfërderung*).

Donieft gouf e Set vu Wimmelbiller konzipéiert, déi mat Sproochspiller Uläss ginn, fir ze kommunizéieren a sech auszetauschen (*Komm mat op d'Sich! 10 grouss Wimmelpouster mat flotte Spiller*). Dëst Material ziilt virun allem op jonk Kanner am Cycle 1 of a kann deemno verstärkt am Lëtzebuergeschen agesat ginn.

Eng Bréck tëscht dem Print an dem Digitale schléit de Projet *Meng éischt 300 Wieder*, bei deem d’Kanner selwer op Entdeckungsreess kënnen goen an hirem Buch op ënnerschiddlechen zeenesche Biller neie Vocabulaire mat hirem Hörstift siche kënnen. Dëst Buch ass dräisproocheg (Lëtzebuergesch, Däitsch a Franséisch) a riicht sech deemno un e grouse Public.

Am digitale Beräich gouf dunn och am Joer 2018 eng nei Léierapplikatioun entwéckelt: *babbelbubble*. Dëst ass eng méisproocheg ausgeriichten App, d. h. d’Vermëttlung vun engem Wuertschatz gëtt et fir d’Zilsprooch Lëtzebuergesch, Däitsch a Franséisch. Doriwwer eraus kann och sproochvergläichend geschafft ginn, dat bedeit och, datt keng kloer Zilgrupp vu Kanner existéiert – allgemeng kann ee soen, datt Kanner tëscht 4 an 11 Joer mat dësem Programm hire Spaass kënnen hunn. Mee vu datt ganz ënnerschiddlech Aktivitéiten an der App ugebuede ginn, déi d’Kompetenze vu rezeptivem Héierverstoe bis hi bei aktiv Schreifkompetenzen ofdecken, kann op ënnerschiddlechen Niveauen a mat fräi definéierte Léierziler ausprobéiert ginn.

Nieft de Materialien, déi virun allem e Léiere vu sproochlechen Aspekter betrëfft, ginn an der Grondschoul awer och geziilt d’Lieskompetenze gefërdert. Mat de béide Bänn *Lies a Fléi 1 an 2* gi kandgerecht an ënnerschiddlech komplex Geschichten an Texter ugebueden, fir d’lëtzebuergesch Liesen an d’Liesverstoe weider ze entwéckelen.

Nieft der Wichtigkeet vun der Liesfërderung gouf 2019 och decidéiert, fir mat der Léierapplikatioun *Lucilin* e weidere Fokus op de Lëtzebuenger Patrimoine, seng Bräich an Traditiounen, seng Geschicht a seng Geographie ze leeën. A sechs grouse Kapitele mat insgesamt 25 Aufgabeberäicher kënnen d’Schülerinnen an d’Schüler vill wëssenswäert Informatiounen zu Lëtzebuerg entdecken.

D’Ausernanersetzung mam eegene Lëtzebuenger Patrimoine gëtt zanter 2019 och mam Entdeckungsrucksak *Eis gebaute Welt vu gëschter, haut a muer* erméiglecht. Mat dësem Rucksak kréien d’Kanner Missiounen a Form vun didaktesche Materialien, an deenen et dorëms geet, déi eege Gemeng ze entdecken an ze analyséieren.

D’Sprooch gëtt awer net nëmmen a Form vun Texter vermëttelt, mee doriwwer eraus ass Musek eng gutt Aart a Weis vu Sproochvermëttlung. Nieft dem bekannte Buch *Papageno* schafft de MENJE awer och schonn zanter fënnf Joer reegelméisseg nei Lidder aus, ganz vill dovun op Lëtzebuergesch, fir zesummen an der Klass ze sangen an ze musizéieren an heiriwwer d’Sproochen ze entdecken (www.mimamu.lu).

Am Enseignement secondaire

Am Enseignement secondaire muss een ënnerscheiden tëscht dem Fach “Lëtzebuergesch” an dem Fach “Lëtzebuergesch als Friemsprooch (LaF)”. Am Fach “Lëtzebuergesch” gëtt vill Wäert op d’Lieskompetenze geluecht, woufir och fir d’Joer 2020 eng nei editéiert an zesummegegate Versioun vum Buch *Lies de bal* erauskoum, dat modern a flott Jugendtexter ubitt.

Donieft gëtt am Enseignement secondaire awer och vill Wäert op de Lëtzebuenger Patrimoine geluecht, wou reegelméisseg nei Kapiteln zu Schwéierpunkte vun der Lëtzebuenger Geschicht, den Traditiounen, der Gesellschaft, der Sprooch asw. op www.kulturgeschicht.lu publizéiert ginn. Esou

fënnt een elo do (meeschtens a Lëtzebuenger Sprooch) Kapiteln zur Geschicht vu Lëtzebuerg, der Sproochegeschicht, der Mediegeschicht an deemnächst kommen nei Kapiteln, ë. a. zur Sportgeschicht, dobäi.

Weider Materialien, déi vum Ministere, an dësem Fall vum Zenter fir d'Lëtzebuenger Sprooch (ZLS) ausgeschafft goufen an déi fir d'Schaffen/Léieren am Enseignement secondaire nützlich sinn:

- *D'Lëtzebuenger Orthografie*

Déi gëtt et um Pabeier an och online an och de komplette PDF ass als Download disponibel op zls.lu. Doru gouf jorelaang geschafft, zum Schluss hunn am Zenter néng Leit sech domat befaasst. (Antëscht goufe wäit iwwer 15.000 gedréckten Exemplairë verdeelt.)

- *D'Lëtzebuenger Verben*

Dat ass dat neit Verbebuch, dat et just als gedréckte Versioun gëtt. Et beinhalt eng gutt theoretesch Introduktioun an och eng ganz Rëtsch Tabellen an iwwer 6.000 Verbe mat hire Stammzäiten dran.

- *Aläert, jauwen, Zockerboun*

De Band 1 vun der Serie *Lëtzebuenger Wuertschatz* geet op méi al Lëtzebuenger Wierder an.

Nieft dëse Printmaterialien huet den ZLS awer och vill nützlich Online-Tools opbereet, mat deenen an der Klass geschafft ka ginn:

- De Lëtzebueger Online Dictionnaire: www.lod.lu;
- De Lëtzebuenger Verbe-Site: www.verben.lu;
- Den Ortho-Trainer vum ZLS: ortho.lod.lu;
- D'Ortho-Mindmaps.

Donieft gëtt am Fach "Lëtzbueresch als Friemsprooch" (LaF) virun allem mat zwee verschiddene Léiermaterialie geschafft:

- Dem vum Ministere ausgeschaffte Léierwierk *Wat gelift?*, dat sech thematesch un d'Jugend wennt an doduerch e ganz geziilt an interesséiert Schaffen an der Klass erméiglecht;
- *D'Léierbicher vun der Serie "Schwätzt Dir Lëtzebuergesch"*
- Déi vum INL konzipéiert Serie vu *Schwätzt Dir Lëtzebuergesch?*, viséiert ganz strukturéiert en Opschaffe vu Léierinhalte a Kompetenzen un, esou wéi et am *Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen* (GER) festgeluecht ass. An dëser Serie gëtt et schonn den A1, A2 an de B1. Didaktescht Material fir de B2-Niveau ass amgaangen ausgeschafft ze ginn. Och op Basis vum GER huet en Aarbechtsgrupp am INL fir all Niveau Syllabien ausgeschafft, déi op der Homepage vum INL zougänglech sinn.

An der Berufsausbildung

An der Formation professionnelle ass d'Zil, e praxisnot Lëtzebuergesch an der Schoul ze vermëttelen, an dowéinst gouf zanter 2018 e grouse Projet lancéiert, fir no an no gruppéierten Aarbechtssecteure Lëtzebuergeschkompetenzen ze vermëttelen. Dëse Projet ëmfaasst insgesamt sechs Bicher. Dat éischt ass schonn eraus, an adresséiert sech un d'Klassen aus de Formatiounen ronderëm d'Bauberuffer. Hei kritt de Schüler zu all Beräich berufsspezifesch Vocabulaire op Lëtzebuergesch mat op de Wee.

Dat zweet adresséiert sech un d'Formatiounen aus dem Industrieberäich. Dat drëtt Buch ass ganz op Lëtzebuergesch, an adresséiert sech un déi knapps 3.000 Leit an de Commerce-Formatiounen. Si kréien hei gewisen, wéi een z. B. e Motivatiounsschreiwes op Lëtzebuergesch mécht oder en Telefongespréich féiert. Dat zweet an drëtt Buch ass fir d'Enn vum Schouljoer 2020/2021 geplangt. Geplangt ass duerno nach eent fir d'Formatiounen ronderëm den Ackerbau an eent fir d'Restauratiouns- an Tourismusformatiounen. Dat lescht, wat erauskënnt, wäert fir d'Soin- an d'Esthétique-Formatiounen sinn.

Ad 2)

Am Enseignement secondaire

Am besteende Curriculum war d'Offer un didakteschem Material divers a gouf och duerch reegelméisseg Erweiderungen ëmmer nees aktualiséiert. Et gouf awer och festgestallt, datt verschidden Inhalter am besteende Curriculum méi schwéier vermëttelt konnte ginn. Mat dem Aféiere vum Fach "Lëtzebuergesch" op 4C a 4G kann ab der Rentrée 2021/22 méi verdéift Wëssen zur Literatur, de gesellschaftlechen a sproochleche Wuerzele vum Lëtzebuergesch, der Kulturwelt, zur Orthographie a villem méi vermëttelt ginn.

Fir awer doriwwer eraus eng Offer ze schafen, déi eng déif Expertis am Lëtzebuergesch erméiglecht, gëtt vun der Rentrée 2021/22 un de Pilotprojet vum Lëtzebuergesch op der A-Sektioun gestart, fir verdéifte Wëssen an de Beräicher vun der Linguistik, der Literatur an der Soziolinguistik ze liwweren. Dëst Material a Form vu Reader kann zu all Moment de Besoine vun de Schülerinnen a Schüler ugepasst ginn.

Duerch déi rezent entstane schoulesch Offerte vun den ëffentlechen internationale Schoule sinn och nei Defie fir d'Fach Lëtzebuergesch entstanen. Hei ass et esou, datt en Aarbechtsgrupp opgestallt gouf, fir en duerchgoende Curriculum vu "LaF" op d'Been ze stellen, fir op Basis vun deenen Erkenntnisser ze decidéieren, wéi ee Material zoukënfteg hei kann ausgeschafft ginn.

An der Erwuessenebildung

Den INL huet divers Aarbechtsgruppen, déi sech mam Enseignéiere vum Lëtzebuergesche beschäftegen. Een Aarbechtsgrupp erschafft an iwwerschafft d'Serie vum 'Schwätzt Dir Lëtzebuergesch', des Weidere gëtt un enger online Léierplattform fir Lëtzebuergesch geschafft. Ausserdeem beschäftegt sech een interdepartementalen Innovatiounsgrupp mam Format vum Blended learning a schafft an deem Beräich Konzepter a Materialien aus.

Déi vum INL erschaffte Materialie gi selbstverständlech och alle Prestatairë vu Lëtzebuergeschcoursen zur Verfügung gestallt, déi iwwer Land aktiv sinn a mam Service de la formation des adultes eng Konventioun hunn.

Ad 3)

Et besti verschidde Gruppen a verschidde Servicer, déi permanent um Lëtzebuergesch-Dossier, wéi ë. a. u Materialien, schaffen:

Zum enge schafft déi ganz Equipe vum ZLS konsequent un enger Erweiderung vun de Materialien, déi och an der Schoul agesat kënnen ginn.

De SCRIPT regroupéiert momentan sechs Persounen, déi um Material ronderëm dat neit Fach "Lëtzebuergesch op 4e" resp. dem Projet "Lëtzebuergesch op der A-Sektioun" schaffen.

Am INL schafft d'Departement vum Lëtzebuergesche weider un der Entwécklung vu méiglechen neie Materialien. Konkret heescht dat, datt 6 Persoune konstant um Erschaffe vum SDL bedeelegt sinn, 6 Persounen entwéckelen d'Material vun der online Plattform, am Innovatiounsgrupp fir d'Format vum Blended learning sinn aktuell 4 Lëtzebuergescheseignanten involvéiert an um ganze Volet vun der Zertifikatioun schaffen am Moment 10 Persounen.

A reegelméisseg Journées pédagogiques erschaffen d'Lëtzebuergescheseignanten och nach Zousaz-an Evaluatiounsmaterial fir an de LaF-Coursen anzesetzen.

Donieft huet de Ministère en neien Aarbechtsgrupp op d'Been gestallt, dee sech ëm d'Ausschaffe vun engem kohärenten nationale Curriculum fir öffentlech international Klasse këmmert.